

"...masz wszystkie zarędy ciała, duszy i jaźni twego wychowanka rozwijać; masz każdej jego zdolności i każdemu usposobieniu pomóc; każdemu uczuciu w nim ogniem świętym rozpalić; masz cały zasiew nieba i błogich nadziei w nim leżący, jako pilny ogrodnik deszczową wodą twojej pilności polewać i pielęgnować; masz ogród wszystkości w jego rdzeniu żyjący rozgrodzić." 48/

Ponieważ rozwój ten uwarunkowany jest wychowaniem, Trentowski postuluje także konieczność kierowania tym rozwojem i kształtowaniem go w procesach wychowawczych, aby dopełnić jego pełnię i harmonijność.

Dopiero z tego postulatu wszechstronnego rozwoju człowieka dokładnie wytkumaczonemu w teorii władz duszy, ciała i jaźni, wynika u Trentowskiego postulat wszechstronnego wychowania do wszystkiego, utrwalony w pedagogice przez J.J. Rousseau.

Dlatego Trentowski podkreśla że zasadę wychowania do wszystkiego którą traktuje jako najogólniejsze prawidło pedagogiki empirycznej, sam dopiero w późni odkrył i wytkumaczył.

Na poparcie swego stanowiska cytuje zresztą "Emila" i, wynikający z konieczności wszechstronnego rozwoju osobowości, postulat wszechstronnego wychowania do wszystkiego, uzasadnia argumentami W.J.J. Rousseau, ale już bez powoływania się na niego.

" Nie należy chłopca wychowywać li do tronu, li na ministra, kapłana, żołnierza, kupca, uczonego, rolnika itp. Wychowuj go na człowieka prawdziwego, czującego w sobie prawdziwe człowieczeństwo, całą naturę i Boga, a będzie mu łatwo zostać każdego stanu człowiekiem.

...rozwijaj zatem wszystko w twych działkach i wychowuj je do wszystkiego...nie rozum jedynie, ani li też umysł, um, pamięć, rozsądek, myśl itp., ale wszystkie poznania naszego władze; nie jedynie uczucia, chęci i dążności, nie wolę, przedsięwzięcie lub czynność wyłącznie, ale wszystkie potęgi ciała, duszy i jaźni miej ciągle na względzie." 49/